

Republica Moldova

PARLAMENTUL

LEGE Nr. LP132/2012
din 08.06.2012

privind desfășurarea în siguranță a activităților nucleare și radiologice

Publicat : 02.11.2012 în MONITORUL OFICIAL Nr. 229-233 art. 739 Data intrării în vigoare

Versiune în vigoare din 15.06.18 în baza modificărilor prin
[LP79 din 24.05.18, MO195-209/15.06.18 art.338](#)

În scopul reglementării activităților nucleare și radiologice în conformitate cu cerințele internaționale în domeniu ce decurg din Tratatul cu privire la neproliferarea armelor nucleare din 1 iulie 1968, la care Republica Moldova a aderat prin Hotărîrea Parlamentului nr. 1623-XII din 26 octombrie 1993, din Acordul dintre Republica Moldova și Agenția Internațională pentru Energie Atomică cu privire la aplicarea garanțiilor în raport cu Tratatul privind neproliferarea armelor nucleare și a Protocolului la acest acord, ratificat prin Legea nr. 41-XVI din 2 martie 2006, din Convenția privind securitatea nucleară, adoptată la Viena la 17 iunie 1994 (Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 318), din Directiva Consiliului Uniunii Europene 96/29/EURATOM din 13 mai 1996 de stabilire a normelor de securitate de bază privind protecția sănătății lucrătorilor și a populației împotriva pericolelor prezentate de radiațiile ionizante (Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 159), din Seria Normelor de Securitate ale Agenției Internaționale pentru Energie Atomică GSR părțile 1-3,
Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I **DISPOZIȚII GENERALE**

Articolul 1. Obiectul legii

Prezenta lege are drept obiect desfășurarea în siguranță a activităților nucleare și radiologice în scopuri exclusiv pașnice, cu respectarea obligațiilor ce decurg din tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

Articolul 2. Scopul legii

Prezenta lege are drept scop:

- a) neadmiterea răspîndirii armelor nucleare, a materialelor și echipamentelor pertinente pentru proliferarea armelor nucleare și a altor dispozitive explozive cu material radioactiv;
- b) stabilirea mecanismelor de asigurare a securității activităților nucleare și radiologice, menținerea lor la un nivel adecvat în orice domeniu ce ține de utilizarea surselor de radiații ionizante;
- c) prevenirea desfășurării neautorizate a activităților nucleare și radiologice;
- d) protecția personalului, populației, bunurilor și mediului împotriva impactului negativ al radiațiilor ionizante, în conformitate cu cerințele internaționale în domeniul radioprotecției și securității activităților nucleare și radiologice;
- e) prevenirea sustragerii, a traficului ilicit cu materiale nucleare și radioactive, asigurarea securității fizice a obiectivelor nucleare și radiologice.

Articolul 3. Domeniile de aplicare a legii

Prevederile prezentei legi se aplică următoarelor activități nucleare și radiologice:

- a) cercetarea, proiectarea, amplasarea, construcția, montajul, punerea în funcțiune, exploatarea, modificarea, repararea, dezafectarea obiectivelor nucleare și radiologice;
- b) producerea, furnizarea, transferul, manipularea, deținerea, prelucrarea, tratarea, utilizarea, depozitarea temporară sau definitivă, transportul, tranzitul, importul, exportul, reexportul și admiterea temporară sau exportul temporar al surselor de radiații ionizante, inclusiv al materialelor nucleare, al combustibilului nuclear, al deșeurilor radioactive;
- c) furnizarea și utilizarea aparaturii de control dozimetric (radiometric etc.) al parametrilor câmpurilor de radiații ionizante, a materialelor și dispozitivelor de protecție împotriva radiațiilor ionizante, utilizate în monitorizarea sau controlul și supravegherea activităților nucleare și radiologice, precum și a mijloacelor de ambalare și containerizare sau de transport al materialelor radioactive, special amenajate în acest scop;
- d) introducerea și/sau punerea la dispoziție pe piață a produselor și prestarea serviciilor destinate activității în siguranță a obiectivelor nucleare și radiologice: dozimetria individuală, testarea surselor radioactive (test la scurgere radioactivă), efectuarea controlului calității generatoarelor de radiații ionizante și calculul eficienței barierelor de protecție;
- e) depistarea și recuperarea surselor radioactive orfane.

Articolul 4. Noțiuni principale

În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni principale semnifică:

accident nuclear/radiologic - eveniment care afectează instalația nucleară/ radiologică și provoacă iradierea sau contaminarea populației, a mediului cu substanțe radioactive peste limitele permise de normele în vigoare;

acte permissive ale Agenției Naționale - autorizație radiologică, inclusiv cea parțială, certificat de securitate, în baza cărora se desfășoară activitatea nucleară și radiologică;

activitate nucleară și/sau radiologică - orice practică umană care introduce suplimentar surse de radiații ionizante sau căi de expunere la radiații ionizante;

Agenția Națională - Agenția Națională de Reglementare a Activităților Nucleare și Radiologice;

AIEA - Agenția Internațională pentru Energie Atomică;

asigurare a calității - acțiuni planificate și sistematice necesare pentru convingerea deplină că instalațiile, procedurile și funcționarea instalației nucleare sau radiologice corespund cerințelor stabilite prin legislația relevantă;

autorizare - procedură de evaluare a corespunderii protecției radiologice (radioprotecției), securității nucleare și radiologice a persoanei fizice sau juridice, la cererea acesteia, pentru desfășurarea în siguranță a activității nucleare și radiologice, urmată de eliberarea autorizației radiologice;

autorizație radiologică - act permisiv eliberat pentru activități neexceptate de la regimul de autorizare, ca urmare a evaluării corespunderii și respectării condițiilor de desfășurare a activităților nucleare și/sau radiologice conform art. 20;

autorizație radiologică parțială - autorizație radiologică eliberată pentru realizarea unei faze de activitate nucleară sau radiologică în domeniul și în intervalul de timp stabilit;

bancă de date nucleare și radiologice - sistem informațional automatizat format din cel puțin două baze de date nucleare și radiologice și din sisteme de căutare, păstrare și prelucrare a informațiilor;

bază de date nucleare și radiologice - ansamblu de date structurate într-un anumit mod pe suport material, în formă scrisă, grafică, optică sau electromagnetică, accesibile permanent utilizatorilor de informații autorizați în domeniu;

certificat de securitate - act permisiv care atestă corespunderea instalației (utilajului) ce are surse de radiații ionizante, a mijlocului de transport al surselor radioactive, precum și a ambalajului și a containerului de transport, cu standardele, regulile, normele și cu normativele tehnice care reglementează exploatarea în siguranță a instalațiilor nucleare sau radiologice;

combustibil nuclear - substanțe radioactive care se utilizează în reactoare nucleare pentru obținerea

de energie;

combustibil nuclear ars - combustibil nuclear iradiat în zona activă a reactorului și extras definitiv din reactor;

cultură a securității nucleare și radiologice - ansamblu de caracteristici și de atitudini ale persoanelor fizice și juridice, care stabilesc ca prioritate radioprotecția, securitatea nucleară și radiologică;

deșeuri radioactive - materiale, articole, instalații, orice tip de obiecte sub orice formă care conțin ori sînt contaminate cu radionuclizi în concentrații superioare limitelor de exceptare și pentru care nu s-a prevăzut și nu se va prevedea nicio utilizare ulterioară;

evaluare a securității nucleare și radiologice - analiză a corespunderii la cerințele radioprotecției și ale securității nucleare și radiologice, analiză a aspectelor proiectării și exploatării instalației nucleare sau radiologice care sînt relevante pentru protecția persoanelor, pentru protecția fizică a sursei radioactive sau a materialului nuclear, incluzînd analiza prevederilor pentru radioprotecție și securitate fizică stabilite la proiectarea, manipularea, utilizarea instalațiilor nucleare sau radiologice, precum și analiza riscurilor și amenințărilor asociate, în condiții normale de lucru și în situații de incident și accident;

expert atestat - persoană care deține certificat de atestare, eliberat de Agenția Națională sau de altă entitate autorizată pentru pregătirea didactică și practică în domeniul radioprotecției și desfășurării în siguranță a activităților nucleare și radiologice, - confirmare a cunoștințelor și a pregătirii necesare pentru efectuarea testelor instrumentale fizice sau radiochimice în scopul prestării serviciilor destinate desfășurării în siguranță a activităților nucleare și radiologice;

fază - etapă succesivă a unui proces din activitatea nucleară sau radiologică pentru care se eliberează autorizație radiologică parțială;

fond propriu de mijloace financiare - valoare a asigurării sau a altei garanții financiare a solicitantului sau a deținătorului de autorizație, care este proporțională valorii eventualelor cheltuieli de remediere a incidentului sau accidentului nuclear sau radiologic ori de gestionare a deșeurilor radioactive ale activităților proprii;

incident nuclear/radiologic - eveniment care afectează instalația nucleară/ radiologică și care conduce la mărirea dozei de expunere a personalului în raport cu nivelul admisibil și/sau conduce la prezența substanțelor radioactive în zonele unde acestea nu sînt prevăzute conform proiectului și care necesită aplicarea unor măsuri de corecție;

instalație nucleară - orice instalație în care sînt stocate materiale nucleare, cu excepția depozitării lor în vederea transportării;

instalație radiologică - generator de radiație ionizantă, aparat, dispozitiv care extrage, produce, prelucurează materiale radioactive; încăpere sau spațiu care conține materiale radioactive, inclusiv deșeuri radioactive;

management al deșeurilor radioactive - totalitate a activităților administrative și operaționale legate de manipularea (gospodărirea), transportarea, pretratarea, tratarea, condiționarea, depozitarea intermediară și depozitarea definitivă a deșeurilor radioactive rezultate de la obiectivele nucleare sau radiologice;

material fisionabil special - plutoniu, uraniu 233, uraniu îmbogățit în izotopul 233 sau în izotopul 235, orice material îmbogățit artificial în oricare dintre izotopii menționați;

material de interes nuclear - apă grea, grafit, zirconiu și alte materiale care, datorită unor proprietăți nucleare specifice, sînt de interes deosebit pentru domeniul nuclear;

material nuclear - orice materie primă nucleară și orice material fisionabil special;

material radioactiv - orice material, în orice stare de agregare, care prezintă fenomenul de radioactivitate, inclusiv deșeurile radioactive;

materie primă nucleară - uraniu conținînd un amestec de izotopi aflat în natură; uraniu sărăcit în izotopul 235; toriu; orice formă a acestora: metal, aliaj, compoziție chimică sau concentrație;

măsuri de constrîngere - suspendare sau retragere a autorizației radiologice, inclusiv a celei parțiale, retragere a certificatului de securitate și a permisului de exercitare, sistare a activităților

neautorizate;

modificare a instalației radiologice - activitate de înlocuire a unor subansambluri cu altele, nerecomandate de producător, și/sau schimbare a unor parametri tehnici, inclusiv operații de recondiționare, refacere, îmbunătățire a parametrilor tehnici;

niveluri de exceptare - valori stabilite de Agenția Națională, exprimate în termeni de activitate totală sau specifică ori după debit de doză (în cazul generatoarelor de radiații ionizante) sub care activitatea (practica) este exceptată de la cerințele de autorizare din prezenta lege;

notificare - document scris, de o formă stabilită, prin care persoana fizică sau juridică înștiințează Agenția Națională despre intenția sa de a desfășura sau de a încheia activități nucleare și/sau radiologice;

obiectiv nuclear/radiologic - încăpere, teren, suprafață în care se desfășoară activități nucleare sau radiologice ori în care se află instalații cu surse de radiații ionizante sau orice alte instalații nucleare, altele decât cele din ciclul nuclear;

permis de exercitare - document eliberat în baza unei examinări și evaluări a cunoștințelor, în conformitate cu legislația în vigoare, care permite persoanei care manipulează un anumit echipament sau dispozitiv cu surse de radiații ionizante, și responsabilului de radioprotecție să desfășoare activități autorizate în domeniu;

personal de categoria A - persoane salariate sau persoane care desfășoară activități independente, supuse unei expuneri la locul de muncă, ce pot produce doze care depășesc 5 mSv pe an, ca urmare a unei activități ce cade sub incidența prezentei legi;

radiație ionizantă - orice iradiere corpusculară sau electromagnetică aptă de a produce direct sau indirect ioni (particule încărcate cu sarcină electrostatică) la trecerea prin substanță sau orice radiație de tipul alfa, beta, gama, roentgen, neutroni, electroni, protoni, alte particule încărcate sau neutre (cu excepția undelor electromagnetice: radio, radiațiilor vizibile, infraroșii, ultraviolete, radiațiilor laser, ultrasunetelor etc.);

radioprotecție - protecție a personalului expus profesional, a populației, a bunurilor materiale și a mediului împotriva acțiunii radiațiilor generate de surse de radiații ionizante, prevenire a contaminării cu radionuclizi, inclusiv asigurare a protecției care, în procesul diverselor activități, ar menține riscul de iradiere la un nivel minim posibil;

responsabil de radioprotecție - persoană cu pregătire și calificare corespunzătoare în domeniul radioprotecției și securității nucleare și radiologice, titulară a unui permis de exercitare, numită prin ordin în cadrul organizației pentru a efectua controlul executării cerințelor de radioprotecție, de securitate nucleară și radiologică, vizînd utilizarea în siguranță a surselor de radiații ionizante;

securitate cibernetică - ansamblu de măsuri tehnice și administrative menite să asigure securizarea spațiului cibernetic parte a datelor nucleare sau radiologice de importanță națională, care este parte intrinsecă a sistemului de securitate fizică;

securitate fizică - ansamblu de măsuri tehnice și administrative prevăzute la utilizarea, transportarea și depozitarea materialelor nucleare și radioactive pentru a evita sustragerea, pierderea acestora și pentru a neutraliza actele de sabotaj îndreptate împotriva instalațiilor și obiectivelor nucleare și radiologice, precum și pentru a recupera controlul asupra acestor materiale în cazul pierderii sau sustragerii lor;

securitate nucleară și radiologică - ansamblu de măsuri tehnice și organizatorice menite să asigure funcționarea instalațiilor nucleare sau radiologice în condiții de siguranță, să prevină și să limiteze deteriorarea lor și să asigure protecția personalului, a populației, a bunurilor materiale și a mediului împotriva iradierii sau contaminării radioactive;

sursă de radiații ionizante - emițător de radiații ionizante, orice material radioactiv;

sursă radioactivă orfană - sursă radioactivă care nu se află sub control de reglementare din motiv că fie niciodată nu s-a aflat sub control de reglementare, fie a fost abandonată, pierdută, furată sau amplasată, transferată fără autorizare;

titular de autorizație - persoană fizică sau juridică autorizată de Agenția Națională să desfășoare genuri de activitate în domeniul nuclear sau radiologic;

trafic ilicit - orice acțiune care implică o activitate nucleară sau radiologică neautorizată de deținere, transfer, import și de export al materialelor nucleare, al materialelor de interes nuclear, al materialelor radioactive, al echipamentelor și dispozitivelor pertinente pentru proliferarea armelor nucleare;

tratare și condiționare a deșeurilor radioactive - succesiune de procese tehnologice de transformare a deșeurilor radioactive într-o formă stabilă și indispersabilă care nu permite reutilizarea lor și care este adecvată pentru stocare îndelungată sau dispunere finală;

urgență nucleară sau radiologică - eveniment produs la o instalație nucleară sau radiologică, clasificat, conform prevederilor legale, drept incident sau accident;

utilizare a surselor de radiații ionizante - mod de folosire, operare, exploatare, funcționare, inclusiv de păstrare și de întreținere curentă, a surselor de radiații ionizante.

Articolul 5. Principiile fundamentale de reglementare

Principiile fundamentale de reglementare a activităților nucleare și radiologice sînt următoarele:

- a) nepermiterea depășirii nivelului maxim admis de expunere la radiații ionizante;
- b) reducerea dozelor de iradiere la un nivel minim posibil;
- c) justificarea oricăror activități (practici) ce prevăd utilizarea surselor de radiații ionizante;
- d) asigurarea securității nucleare și radiologice;
- e) asigurarea protecției fizice a materialelor nucleare și radioactive;
- f) responsabilizarea titularilor de autorizație;
- g) asigurarea controlului asupra activităților nucleare și radiologice.

Articolul 6. Funcțiile de reglementare

În domeniul activităților nucleare și radiologice se prevăd următoarele funcții de reglementare:

- a) autorizarea;
- b) elaborarea și aprobarea cadrului legislativ-normativ în domeniul securității nucleare și radiologice și al securității fizice;
- c) evidența surselor de radiații ionizante și a materialelor nucleare;
- d) controlul și supravegherea de stat;
- e) aplicarea măsurilor de constrîngere pentru încălcarea legislației în vigoare;
- f) controlul neproliferării armelor nucleare și al respectării tratatelor internaționale.

Articolul 7. Reglementarea normativă

Realizarea prevederilor prezentei legi, ale tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte se asigură prin:

- a) acte normative de reglementare a securității nucleare și radiologice, a securității fizice a obiectivelor nucleare și radiologice, a protecției fizice a materialelor nucleare și surselor radioactive, de reglementare a radioprotecției, a cerințelor pentru calificarea personalului, a managementului deșeurilor radioactive și a combustibilului nuclear ars, a transportului materialelor nucleare și radioactive, elaborate de Agenția Națională și aprobate de Guvern în modul stabilit;
- b) alte acte normative de reglementare a securității nucleare și radiologice și a securității fizice (precum regulamente, instrucțiuni, ghiduri, norme tehnice) pentru executarea legilor, elaborate și aprobate prin hotărîri ale Agenției Naționale, în modul prevăzut de legislație;
- c) acte normative ce stabilesc valori ale factorilor radiologici, ale produselor supuse iradierii cu impact asupra sănătății personalului, a populației și asupra mediului, elaborate și emise de alte autorități publice abilitate de lege, cu contrasemnarea Agenției Naționale.

Articolul 8. Subiecții din domeniul activităților nucleare și radiologice

(1) Infrastructura din domeniul activităților nucleare și radiologice se constituie din totalitatea subiecților care contribuie la desfășurarea activității nucleare și radiologice.

(2) Subiecți în domeniul activităților nucleare și radiologice sînt:

- a) Agenția Națională;
- b) autoritățile cu atribuții în domeniul activităților nucleare și radiologice, precum și alte autorități publice centrale de specialitate sau autorități administrative nenumționate la art. 13;
- c) persoanele fizice și juridice autorizate în domeniul activităților nucleare și radiologice;

- d) experții atestați, alte resurse umane de calificare corespunzătoare din domeniu, inclusiv din sistemul de cercetare, formare și perfecționare profesională;
- e) organizațiile de suport tehnic, indiferent de forma juridică de organizare.

Articolul 9. Prevederi speciale

(1) În Republica Moldova sînt interzise:

a) importul, exportul, reexportul, tranzitul, admiterea temporară sau exportul temporar al surselor de radiații ionizante (inclusiv parte a echipamentului medical sau de măsurare, calibrare) fără actul permisiv corespunzător, eliberat de Agenția Națională;

b) importul deșeurilor radioactive.

(2) În domeniul reglementării activităților nucleare și radiologice nu se admite cumulul funcțiilor de reglementare cu funcțiile de promovare, gestionare și utilizare a surselor de radiații ionizante.

(3) Este interzis importul instalațiilor radiologice sau al surselor radioactive utilizate anterior prin prezentarea declarației pe propria răspundere a persoanei juridice care importă instalațiile radiologice sau sursele radioactive.

(4) Este interzis importul surselor radioactive închise fără obligația de reîntoarcere la producător. Utilizatorul final este obligat să prezinte asigurarea financiară în caz de faliment sau pierdere a capacității juridice.

Capitolul II AGENȚIA NAȚIONALĂ

Articolul 10. Statutul

(1) Agenția Națională este o autoritate administrativă instituită de Guvern pe lângă **Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului**, cu statut de persoană juridică de drept public, care dispune de ștampilă cu imaginea Stemei de Stat, denumire în limba de stat, precum și de conturi trezoreriale. Agenția Națională deține, conform legislației în vigoare, nivelul necesar de independență în exercitarea funcțiilor prevăzute de prezenta lege.

(2) Structura și regulamentul Agenției Naționale sînt aprobate de Guvern.

(3) Finanțarea Agenției Naționale se efectuează de la bugetul de stat, precum și din alte surse conform legislației în vigoare.

(4) Angajații Agenției Naționale încadrați în evaluarea, autorizarea, controlul, supravegherea de stat, reacția la incidente sau accidente nucleare sau radiologice se atribuie personalului de categoria A ca persoane expuse la radiații ionizante, care își desfășoară activitatea în condiții de risc pentru sănătate și viață. Lista personalului de categoria A este prezentată de Agenția Națională și avizată de **Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și de Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei**.
substituit/ exclus prin LP79 din 24.05.18, MO195-209/15.06.18 art.338

Articolul 11. Misiunea și funcțiile de bază

Misiunea și funcțiile de bază ale Agenției Naționale sînt următoarele:

- a) elaborarea și realizarea politicii statului în domeniul nuclear și radiologic, consultarea autorităților publice conform competențelor, elaborarea proiectelor de politici, de strategii naționale, a cadrului legal cu promovarea lor în ordinea stabilită de legislație și adoptarea de măsuri pentru reglementarea eficientă a activităților nucleare și radiologice;
- b) monitorizarea implementării și a executării prevederilor tratatelor internaționale în domeniu la care Republica Moldova este parte și a legislației naționale în domeniu;
- c) elaborarea și promovarea în ordinea stabilită de legislație și de art. 7 din prezenta lege a actelor legislative și a altor acte normative în domeniu;
- d) înregistrarea în baza notificării a activităților nucleare și radiologice, autorizarea acestor activități în baza evaluării solicitării de autorizație radiologică și corespunderii la condițiile de radioprotecție, de securitate nucleară și radiologică, de securitate fizică a obiectivelor nucleare și radiologice și de garanții nucleare;

- e) efectuarea controlului și supravegherii de stat pentru verificarea condițiilor de securitate nucleară și radiologică, de securitate fizică a obiectivelor nucleare și radiologice, cu excepția celor indicate la art. 14 lit. b¹);
- f) întocmirea actelor de control și emiterea prescripțiilor de rigoare, întocmirea și examinarea proceselor-verbale cu privire la contravențiile din domeniul activităților nucleare și radiologice, aplicarea unor măsuri de constrângere obligatorii spre executare persoanelor fizice și juridice;
- g) asigurarea transparenței procesului decizional în reglementarea activităților nucleare și radiologice;
- h) eliberarea și/sau recunoașterea certificatelor de securitate pentru instalații cu surse de radiații ionizante (utilaje, ambalaje, containere sau mijloace de transport pentru surse radioactive, inclusiv deșeuri radioactive) conform prezentei legi;
- h¹) informarea, educarea și formarea profesională corespunzătoare a tuturor persoanelor ale căror sarcini în activitate necesită competențe specifice în domeniul protecției radiologice;
- i) atestarea sau recunoașterea experților în domeniul nuclear și radiologic, cu eliberarea permisului de exercitare de nivelul III;
- j) evaluarea cunoștințelor, eliberarea sau recunoașterea permiselor de exercitare de nivelul I, II, eliberate de entități recunoscute de Agenția Națională, personalului care activează în domeniul nuclear sau radiologic și responsabililor de radioprotecție;
- k) propunerea modificării și/sau completării actelor normative când este necesară corelarea lor cu tratatele și cu standardele internaționale din domeniu;
- l) gestionarea Registrului național al surselor de radiații ionizante și al persoanelor fizice și persoanelor juridice autorizate;
- m) acordarea de asistență gratuită la depistarea surselor radioactive orfane;
- n) recunoașterea organizațiilor de suport tehnic, experților naționali și internaționali, instituțiilor de certificare și de pregătire a cadrelor prin includerea lor în registrul respectiv și prin publicare pe pagina web a Agenției Naționale;
- o) coordonarea și monitorizarea implementării proiectelor de asistență tehnică internațională pentru domeniile securității nucleare și radiologice, radioprotecției și securității fizice;
- p) semnarea, în modul stabilit de lege, a acordurilor bilaterale sau multilaterale cu autorități de profil similare din țări terțe;
- q) perfectarea și transmiterea rapoartelor naționale în adresa organismelor internaționale de profil conform tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte;
- r) participarea ca parte intrinsecă a sistemului național de reacție în caz de urgență nucleară sau radiologică;
- s) reprezentarea în calitate de organ național de reglementare - punct național de contact cu AIEA în cadrul tratatelor internaționale în domeniul nuclear și radiologic, cu organe de reglementare nucleară din țări terțe.

Articolul 12. Drepturile și obligațiile

(1) Agenția Națională are dreptul:

- a) să aibă acces, în conformitate cu competențele stabilite de lege, în orice loc unde se desfășoară activități nucleare și radiologice supuse autorizării și controlului;
- b) să solicite persoanelor fizice și juridice supuse controlului îndeplinirea prevederilor prezentei legi, ale actelor normative din domeniul activităților nucleare și radiologice, precum și a limitelor și condițiilor de autorizare;
- c) să efectueze măsurările și instalările echipamentului de supraveghere și de control necesar și să beneficieze de suportul tehnic din partea organismelor internaționale și naționale de profil;
- d) să solicite prelevarea și transmiterea de eșantioane ale materialelor și produselor supuse direct sau indirect controlului;
- e) să aibă acces la datele privind evidența surselor de radiații ionizante, a materialelor nucleare, la alte informații, date tehnice și contractuale ale persoanelor autorizate, necesare îndeplinirii obiectivelor controlului;

- f) să solicite persoanelor fizice și juridice titulari de autorizație radiologică:
- să prezinte Agenției Naționale rapoarte, informații și notificări în conformitate cu legislația;
 - să țină evidența materialelor nucleare și radioactive, a surselor de radiații ionizante și a activităților supuse controlului și să controleze această evidență;
 - să demonstreze prezența echipamentului de protecție necesar;
- g) să ia decizia de suspendare sau de retragere a autorizației radiologice, a autorizației radiologice parțiale, să suspende sau să retragă certificatul de securitate, se retragă permisul de exercitare și certificatul de atestare, în cazul încălcării de către titular a prevederilor legale, precum și a limitelor și condițiilor de eliberare a actelor respective;
- h) să acorde, în bază de contract, servicii contra plată. Nomenclatorul serviciilor contra plată și mărimea tarifelor la servicii se stabilesc de către Guvern.
- (2) Agenția Națională este obligată să asigure:
- a) confidențialitatea informației comerciale obținute în procesul îndeplinirii obligațiilor de serviciu;
 - b) informarea operativă a autorităților administrației publice centrale abilitate privind neconformitățile ce pot conduce la iradierea nejustificată a personalului, a populației și la contaminarea radioactivă a mediului;
 - c) sistarea imediată a oricărei activități nucleare sau radiologice în caz de depistare a unei eventuale iradiere nejustificate a personalului, a pacientului, a populației și contaminării radioactive a mediului, cu inițierea măsurilor de constrângere de rigoare;
 - d) actualizarea și promovarea, ori de câte ori este necesar, a nivelurilor de exceptare de la regimul de autorizare și a actelor normative;
 - e) conlucrarea eficientă cu autoritățile publice cu atribuții în domeniul activităților reglementate.

Capitolul III

COMPETENȚA AUTORITĂȚILOR CU ATRIBUȚII

ÎN DOMENIUL ACTIVITĂȚILOR NUCLEARE ȘI RADIOLOGICE

Articolul 13. Autoritățile cu atribuții în domeniul activităților nucleare și radiologice

(1) Autoritățile cu atribuții în domeniul activităților nucleare și radiologice, prin specificul lor, desfășoară activități nucleare sau radiologice ori activități tangențiale acestora și raportează Agenției Naționale fiecare caz de constatare a unor modificări în situația și în evoluția nucleară sau radiologică ce țin de competența autorității respective.

(2) Autorități cu atribuții în domeniul activităților nucleare și radiologice sînt următoarele:

- a) autoritatea administrației publice centrale în domeniul ocrotirii sănătății;
- b) autoritatea administrativă în domeniul protecției civile și situațiilor excepționale;
- c) autoritatea administrației publice centrale în domeniul mediului;
- d) autoritatea administrației publice centrale în domeniul agroindustrial;
- e) autoritatea administrativă a controlului vamal;
- e¹) autoritatea administrativă de control al frontierei;
- f) organizații de cercetare sau de promovare a tehnologiilor nucleare sau radiologice.

Articolul 14. Competența autorității administrației publice centrale în domeniul ocrotirii sănătății

Autoritatea administrației publice centrale în domeniul ocrotirii sănătății asigură:

- a) supravegherea și evaluarea igienică a conținutului de radionuclizi în produsele alimentare, pe întregul lanț alimentar, în apa potabilă, inclusiv în sursele de apă potabilă, în materialele de construcție, în alte bunuri de consum destinate populației, cu eliberarea certificatelor igienice pentru produsele autohtone sau pentru cele provenite din import;
- b) controlul plasării în circuitul economic și social pentru consumul uman a produselor care au fost supuse iradierii sau care conțin materiale radioactive, utilizarea pentru diagnostic sau tratament medical a surselor radioactive, a generatoarelor de radiații ionizante și a produselor farmacologice

care conțin radionuclizi și vin în contact cu organismul uman, utilizate pentru prima dată în țară, în baza actelor de înregistrare de stat, eliberate în conformitate cu legea;

b¹) controlul și supravegherea sanitară de stat, monitoringul radiologic și dozimetria de arie la locurile de muncă ale personalului de categoria A cu influență a factorului radiologic, verificarea respectării condițiilor de securitate radiologică, radioprotecție la utilizarea instalațiilor radiologice în domeniul sănătății, a dispozitivelor medicale și a produselor radiofarmaceutice, care au impact asupra sănătății și reprezintă surse de radiații ionizante;

c) monitorizarea influenței activităților nucleare și radiologice asupra sănătății populației, cu eliberarea avizelor respective;

c¹) monitoringul dozimetric individual cu determinarea dozelor efective individuale ale personalului de categoria A din unitățile nucleare și radiologice, înregistrarea, păstrarea și arhivarea dozelor efective în Registrul expunerii profesionale la radiații ionizante;

d) normarea igienică a factorilor radiologici;

e) supravegherea de stat a sănătății publice în privința obiectivelor nucleare și radiologice, cu eliberarea autorizațiilor sanitare, în condițiile legii;

f) estimarea dozelor primite de pacienți în cadrul investigațiilor medicale și al tratamentului, monitorizarea expunerii la radiații ionizante a populației în cazuri de accidente nucleare sau radiologice;

g) supravegherea medicală a personalului de categoria A, cu stabilirea stării de sănătate înainte de angajarea lucrătorilor și cu reexaminarea periodică, de cel puțin o dată în an, pentru stabilirea aptitudinii de a desfășura o activitate de categoria A;

h) cercetări științifice privind efectele medico-biologice ale radiațiilor ionizante.

Articolul 15. Competența autorității administrative în domeniul protecției civile și situațiilor excepționale

Autoritatea administrativă în domeniul protecției civile și situațiilor excepționale asigură:

a) elaborarea și implementarea, în comun cu Agenția Națională și cu autoritățile administrației publice centrale și de specialitate, a Planului național de intervenție la accidente nucleare sau radiologice;

b) coordonarea implementării prevederilor din convențiile internaționale cu privire la protecția fizică a materialului nuclear, cu privire la notificarea rapidă despre un accident nuclear, cu privire la asistență în caz de accident nuclear sau radiologic;

c) realizarea, în calitate de punct de contact al AIEA, a prevederilor din convențiile internaționale cu privire la notificare rapidă și la asistență în caz de accident nuclear sau radiologic;

d) planificarea și implementarea, în comun cu Serviciul Vamal, cu Agenția Națională și cu alte instituții abilitate în combaterea traficului ilicit cu materiale nucleare și radioactive, a acțiunilor de protecție a populației și a mediului;

e) organizarea și realizarea activității rețelei naționale de observare și control de laborator privind monitorizarea, observarea și controlul de laborator asupra contaminării mediului cu radionuclizi în caz de accident nuclear sau radiologic.

Articolul 16. Competența autorității administrației publice centrale în domeniul mediului

Autoritatea administrației publice centrale în domeniul mediului, prin intermediul Serviciului Hidrometeorologic de Stat, efectuează:

a) monitorizarea, colectarea, analiza informației despre poluarea radioactivă de fond a mediului;

b) cercetarea dinamicii poluării radioactive a elementelor de mediu;

c) prognozarea dispersiei și deplasării poluanților radioactivi;

d) cercetarea influenței poluanților radioactivi și a consecințelor posibile asupra elementelor mediului.

Articolul 17. Competența autorității administrației publice centrale în domeniul agroindustrial

Autoritatea administrației publice centrale în domeniul agroindustrial, prin intermediul instituțiilor

subordonate, efectuează:

- a) monitoringul radiologic și evaluarea radiologică a inofensivității solului lucrat, a producției de origine animală și vegetală, a hranei pentru animale;
- b) supravegherea departamentală a activităților nucleare și radiologice din sectorul agroindustrial.

Articolul 18. Competența autorității administrative a controlului vamal

Serviciul Vamal efectuează controlul și admite, exclusiv în baza autorizației Agenției Naționale, exportul, reexportul, importul și admiterea temporară sau exportul temporar ori sau tranzitul surselor de radiații ionizante, echipamentelor cu surse de radiații ionizante, materialelor nucleare sau radioactive, precum și al informațiilor pertinente pentru proliferarea armelor nucleare sau altor dispozitive nucleare explozive.

Articolul 18¹. Competența autorității administrative de control al frontierei

Autoritatea administrativă de control al frontierei asigură:

- a) monitorizarea, colectarea și analiza informației pentru realizarea acțiunilor de prevenire, depistare și contracarare a traficului ilicit transfrontalier cu materiale nucleare și radioactive, substanțe chimice și deșeuri radioactive;
- b) planificarea și realizarea, în comun cu alte instituții abilitate, a acțiunilor specifice de asigurare a sistemului de control al frontierei în scopul combaterii traficului ilicit cu materiale nucleare și radioactive, substanțe chimice și deșeuri radioactive.

Capitolul IV

REGIMUL DE AUTORIZARE. ACTELE PERMISIVE

ALE AGENȚIEI NAȚIONALE

Articolul 19. Autorizarea activităților nucleare și radiologice

(1) Persoanele fizice și juridice care au intenția să practice sau care practică activități nucleare sau radiologice sînt obligate să solicite și să obțină autorizația corespunzătoare domeniului de activitate în conformitate cu prevederile prezentei legi, ale actelor normative din domeniul reglementării activităților nucleare și radiologice.

(2) Modul de solicitare și acordare a actelor permise prevăzute de prezenta lege pentru agenții economici se stabilește de Legea nr.160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător în partea în care nu este reglementat de prezenta lege.

(3) Se supun autorizării următoarele activități nucleare și radiologice neexceptate de la regimul de autorizare conform prevederilor prezentei legi:

- a) exploatarea instalațiilor roentgen în diagnosticul medical;
- b) deținerea surselor de radiații ionizante;
- c) importul/exportul, admiterea temporară sau exportul temporar și furnizarea surselor de radiații ionizante;
- d) importul/exportul, admiterea temporară sau exportul temporar și furnizarea surselor radioactive;
- e) transportarea, tranzitarea materialelor radioactive;
- f) exploatarea surselor de radiații ionizante și a acceleratoarelor de particule în radioterapie;
- g) utilizarea substanțelor radioactive în medicina nucleară;
- h) exploatarea surselor de radiații ionizante în cercetare, industrie, inclusiv în radiografia industrială și în controlul nedistructiv;
- i) exploatarea surselor de radiații ionizante în verificarea metrologică;
- j) producerea, amplasarea, montarea, punerea în funcțiune, repararea, modificarea instalațiilor roentgen;
- k) proiectarea și construcția obiectivelor nucleare și radiologice;
- l) depozitarea temporară și/sau definitivă, utilizarea, manipularea, prelucrarea și tratarea (condiționarea) deșeurilor radioactive;

m) utilizarea, în activități de monitorizare, control și supraveghere, a dispozitivelor de control dozimetric al parametrilor câmpurilor de radiații ionizante, a materialelor și dispozitivelor de protecție împotriva radiațiilor ionizante;

n) dezafectarea obiectivelor nucleare și radiologice.

(4) Solicitantul va depune la Agenția Națională cererea conform modelului de la anexa nr.3 și dosarul care va conține documentele necesare, în funcție de genul de activitate, conform anexei nr.4.

(5) Termenul de evaluare a dosarelor privind utilizarea surselor radioactive ce se referă la categoriile I-III și a generatoarelor de radiație ionizantă cu diferența de potențial mai mare de 125 kV este de 45 de zile calendaristice de la data depunerii cererii, iar celelalte dosare se examinează în termen de cel mult 30 de zile calendaristice de la data depunerii cererii. În procesul de evaluare a dosarului, Agenția Națională poate efectua, după caz, vizite în teritoriu pentru confirmarea celor expuse în dosar, întocmind un act de evaluare semnat de către părți. În cazul în care solicitantul refuză semnarea actului de evaluare, acest fapt se consemnează de către evaluator și dosarul se respinge.

(6) Nerespectarea condițiilor expuse în actul de evaluare duce la respingerea dosarului, cu informarea solicitantului și restituirea dosarului depus.

(7) În cazul în care, în rezultatul procesului de evaluare, Agenția Națională acceptă condițiile de desfășurare a activităților nucleare sau radiologice declarate de solicitant și acest fapt se consemnează în actul de evaluare, Agenția Națională eliberează autorizația radiologică.

(8) Autorizația radiologică se eliberează în termen de cel mult 5 zile lucrătoare de la data emiterii actului de evaluare și permite desfășurarea activităților nucleare și radiologice numai în domeniul pentru care a fost eliberată, cu respectarea limitelor și a condițiilor stabilite în ea și doar cu utilizarea instalațiilor nucleare sau radiologice cu certificate de securitate valabile.

(9) Persoanele fizice și juridice care intenționează să realizeze doar o fază din activitățile nucleare și radiologice menționate la alin.(3) sînt obligate să solicite și să obțină o autorizație radiologică parțială, numai pentru faza respectivă.

(10) Autorizația radiologică parțială se eliberează pentru următoarele faze ale unei activități:

a) proiectare;

b) amplasare;

c) reamplasare, transfer, transmitere la depozitare a surselor radioactive scoase din uz sau cu termen de utilizare expirat;

d) construcție și/sau montaj;

e) punere în funcțiune;

f) funcționare de probă;

g) reparare și/sau întreținere;

h) modificare;

i) conservare;

j) dezafectare;

k) import, export sau tranzit;

l) admitere temporară sau export temporar;

m) transport.

(11) Procedura de solicitare, examinare și eliberare a autorizației radiologice parțiale este identică cu cea pentru autorizarea radiologică.

(12) Lista documentelor necesare pentru eliberarea autorizației radiologice parțiale, în funcție de faza activității, este indicată în anexa nr.5.

(13) Autorizația radiologică parțială permite desfășurarea activităților nucleare și radiologice numai pentru fazele pentru care a fost eliberată, cu respectarea limitelor și a condițiilor stabilite în ea și doar cu utilizarea instalațiilor nucleare sau radiologice cu certificate de securitate valabile.

(14) Autorizația radiologică și autorizația radiologică parțială se eliberează gratis.

(15) Termenul de valabilitate pentru autorizația radiologică și autorizația radiologică parțială este de

5 ani.

Articolul 20. Condițiile de autorizare

Autorizarea se efectuează doar în cazul în care solicitantul întrunește următoarele condiții:

- a) demonstrează calificarea profesională a personalului său pe funcții și desemnează, printr-un act administrativ, o persoană responsabilă de radioprotecție;
- b) asigură măsuri pentru prevenirea și limitarea consecințelor pe care le au incidentele și accidentele nucleare sau radiologice cu posibile efecte de impact negativ asupra vieții și sănătății personalului, populației, mediului, proprietății terțelor părți sau patrimoniului statului, conform prevederilor legislației în vigoare;
- c) asigură deținerea de către personalul responsabil de funcționarea în siguranță a instalației a permisului de exercitare corespunzător activității, conform prevederilor prezentei legi;
- d) întreprinde toate măsurile pentru a preveni producerea de daune în urma construirii, funcționării instalației ori a utilajului nuclear sau radiologic ori transportării materialelor nucleare sau radioactive;
- e) dispune de asigurare sau de orice altă garanție financiară care ar putea să-i compenseze posibilele daune, cuantumul, natura și condițiile asigurării sau ale altei garanții fiind conforme tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte;
- f) asigură luarea măsurilor necesare pentru prevenirea amestecului de orice natură sau pentru înlăturarea perturbațiilor datorate oricăror terțe părți în procesul decizional, în timpul construcției și pe durata funcționării instalației ori a utilajului nuclear sau radiologic;
- g) propune și/sau dispune de un amplasament al instalației ori utilajului nuclear sau radiologic care corespunde cerințelor tehnice, actelor normative în vigoare din domeniul radioprotecției, al securității nucleare și radiologice, precum și intereselor publice privind necontaminarea apei, aerului, solului, și care nu afectează funcționarea unor alte instalații (obiective) amplasate în vecinătate. Acest amplasament se coordonează obligatoriu cu Agenția Națională;
- h) dispune de un fond propriu de mijloace financiare, suficient pentru dezafectarea, gospodărirea deșeurilor radioactive generate de propria activitate;
- i) utilizează instalații ori utilaje nucleare sau radiologice sau surse radioactive singulare care dispun de certificat de securitate, eliberat de Agenția Națională, și mijloace de măsurare (inclusiv a mărimilor ionizante) adecvate, legalizate și verificate metrologic în modul stabilit de lege;
- j) instituie și menține un sistem adecvat de protecție împotriva radiațiilor ionizante;
- k) instituie și menține un sistem adecvat de protecție fizică a materialelor nucleare și radioactive, a produselor și a deșeurilor radioactive, precum și de securitate fizică a instalației ori a utilajului nuclear sau radiologic, inclusiv a depozitelor de materiale nucleare și radioactive, în conformitate cu actele normative în vigoare în domeniul radioprotecției, securității nucleare și radiologice;
- l) instituie un sistem de protecție fizică ce asigură inviolabilitatea materialului nuclear sau radioactiv gestionat;
- m) instituie și menține în activitatea proprie un sistem de asigurare și de control al calității în activitatea nucleară și radiologică, avizat de Agenția Națională;
- n) instituie și menține un sistem propriu de control conform cerințelor de radioprotecție, de securitate nucleară și radiologică, de securitate fizică a obiectivului, de pregătire a intervenției de urgență în cazul incidentelor sau al accidentelor nucleare sau radiologice care pot avea loc la instalațiile sau la utilajele și la sursele respective de radiații ionizante;
- o) instituie și menține, după caz, un sistem adecvat de aplicare a garanțiilor nucleare, în conformitate cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte;
- p) deține documentele prevăzute de lege, necesare desfășurării autorizate a activității nucleare și radiologice;
- q) instituie și menține un sistem adecvat de informare a publicului despre situația nucleară și radiologică, în conformitate cu actele normative în vigoare în domeniul radioprotecției, al securității nucleare și radiologice.

Articolul 21. Condițiile de suspendare sau retragere

a autorizației radiologice, de renunțare la ea

(1) În cazul în care se depistează încălcarea de către persoana fizică sau juridică autorizată a prevederilor legislației, precum și a limitelor și condițiilor de autorizare, Agenția Națională decide suspendarea sau retragerea autorizației radiologice. Decizia se aduce la cunoștință titularului în termen de două zile lucrătoare.

(3) Modul de suspendare și retragere a actelor permissive prevăzute de prezenta lege pentru agenții economici se stabilește de Legea nr.160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător în partea în care nu este reglementat de prezenta lege.

(4) Autorizația radiologică se retrage în toate cazurile în care se constată că titularul:

a) nu respectă prevederile legislației în vigoare în domeniul desfășurării în siguranță a activităților nucleare și radiologice, în limitele și în condițiile prevăzute;

b) nu îndeplinește integral și în termen prescripțiile Agenției Naționale privind înlăturarea încălcărilor și a necorespunderilor depistate, în baza perfectării unui proces-verbal, în cadrul controlului și al supravegherii de stat;

c) nu anunță existența a noi situații din punct de vedere tehnic sau de altă natură, necunoscute la data eliberării autorizației radiologice, care pot afecta desfășurarea în siguranță a activităților nucleare și radiologice;

d) nu îndeplinește obligațiile cu privire la constituirea unui fond propriu de mijloace financiare pentru gestionarea deșeurilor radioactive și pentru dezafectare sau cu privire la asigurarea de răspundere civilă către terțe părți pentru posibilele daune în caz de incident sau de accident nuclear sau radiologic, care se pot produce în legătură cu instalațiile (utilajele) și cu sursele respective de radiații ionizante;

e) încetează a fi legal constituit;

f) și-a pierdut capacitatea de exercițiu, în cazul persoanelor fizice.

(5) Retragerea autorizației radiologice are ca efect obligația titularului:

a) de încetare imediată a activităților în domeniul nuclear sau radiologic;

b) de a lua măsuri pentru asigurarea securității fizice a instalațiilor nucleare și radiologice și a securității nucleare și radiologice.

(6) Suspendarea autorizației radiologice se aplică pentru încălcări care pot fi înlăturate într-un termen de cel mult șase luni. Dacă această cerință nu este îndeplinită în termenul indicat, se ia decizia de retragere a autorizației radiologice. În cazul în care gravitatea încălcărilor nu permite această remediere în termen de șase luni, decizia de retragere se aplică imediat de către inspectorul de stat în baza actului de control al Agenției Naționale. Suspendarea autorizației radiologice are ca efect obligația titularului:

a) de încetare imediată a activităților în domeniul nuclear sau radiologic;

b) de adoptare a măsurilor pentru asigurarea securității radiologice a surselor de radiații ionizante și securității fizice a instalațiilor nucleare și radiologice, precum și a protecției fizice a materialului nuclear și radioactiv;

c) de prezentare, în maximum cinci zile lucrătoare, a unui plan de măsuri, cu termene de realizare și cu persoane responsabile, pentru rezolvarea problemelor care au condiționat suspendarea.

(7) Ridicarea suspendării se face prin notificarea titularului în temeiul unui act de control în care s-a constatat că toate necorespunderile care au stat la baza deciziei de suspendare au fost înlăturate sau în baza unei hotărâri judecătorești definitive.

(8) Persoana autorizată este în drept să renunțe la autorizația radiologică în baza unui demers adresat în scris Agenției Naționale.

(9) Modificarea, suspendarea, retragerea și renunțarea la autorizație au efect juridic după notificarea în scris a titularului, într-un termen de două zile, despre decizia Agenției Naționale.

(10) Titularul de autorizație radiologică este în drept să conteste decizia Agenției Naționale în conformitate cu legislația în vigoare.

Articolul 22. Pierderea valabilității autorizației radiologice

Autorizația radiologică își pierde valabilitatea în caz de:

- a) expirare a termenului pentru care a fost eliberată;
- b) pierdere a capacității de persoană juridică sau de întreprinzător;
- c) renunțare la ea, dacă sînt îndeplinite condițiile de încetare a activității;
- d) abandonare sau înstrăinare confirmată documentar a activității (practicii) autorizate;
- e) retragere a acesteia.

Articolul 23. Cerințele pentru eliberarea certificatului de securitate și a permisului de exercitare

(1) Se solicită certificat de securitate pentru fiecare tip distinct de material radioactiv, de instalație nucleară sau radiologică, inclusiv dispozitiv generator de radiații ionizante, de material sau echipament utilizat pentru protecție împotriva radiațiilor ionizante, de ambalaj, mijloc de containerizare sau mijloc de transport special amenajat.

(2) Cererea de solicitare a certificatului de securitate și dosarul care va conține documentele necesare, în funcție de genul de activitate, se depun la Agenția Națională. Documentația tehnică, parte a dosarului, necesară pentru obținerea certificatului de securitate, trebuie să conțină, după caz, informații suficiente despre:

- a) certificatul de conformitate pentru produs sau despre un alt document ce atestă conformitatea produsului, eliberat de un organism notificat și publicat în Jurnalul Oficial al Comunității Europene;
- b) proiect și fabricație (manualul de operare);
- c) programul de testare și rezultatul acestuia;
- d) sistemul de asigurare a calității (manualul calității);
- e) scopul pentru care a fost conceput;
- f) instalare, montare, întreținere;
- g) operare/utilizare;
- h) etichetare, marcare;
- i) perioada de garanție, durata de viață a instalației, perioada pentru care producătorul asigură piese de schimb;
- j) deservire, reparare;
- k) documentația însoțitoare;
- l) modalitatea de dezafectare sau de dispunere ca deșeu;
- m) pericolul de iradiere;
- n) alte pericole pe care le poate genera.

(3) Certificatul de securitate se eliberează în decurs de cel mult 20 de zile calendaristice de la depunerea cererii, cu un termen de valabilitate de 5 ani, în baza evaluării de către Agenția Națională a documentației tehnice și a condițiilor de utilizare (în teren, după caz) a instalațiilor nucleare și radiologice, dispozitivelor cu surse de radiații ionizante, containerelor pentru surse radioactive, vehiculelor de transportare a materialelor radioactive. Certificatul de securitate se eliberează gratis.

(4) Titularul autorizației radiologice va utiliza în activitățile sale numai personal titular de permis de exercitare valabil pentru aceste activități.

(5) Permisul de exercitare se eliberează de Agenția Națională persoanelor cu pregătire specifică domeniului, responsabililor de radioprotecție și experților, în baza evaluării, de către Agenția Națională sau de o altă instituție abilitată recunoscută de Agenția Națională, a cunoștințelor în domeniu ale solicitantului.

(6) O condiție prealabilă eliberării permisului de exercitare este obținerea certificatului medical în baza reglementărilor emise de **Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.**

substituit prin LP79 din 24.05.18, MO195-209/15.06.18 art.338

(7) Permisul de exercitare se eliberează pentru o perioadă de 5 ani.

Articolul 24. Retragerea sau renunțarea la certificatul de securitate și la permisul de exercitare

(1) Agenția Națională retrage certificatul de securitate și permisul de exercitare în cazul în care titularul:

- a) nu a respectat prevederile prezentei legi și ale altor acte normative din domeniul activităților

nucleare și radiologice și nici condițiile incluse în autorizația radiologică;

b) nu a implementat sistemul de control și de asigurare a calității în activitățile nucleare sau radiologice conform cerințelor stipulate în autorizația radiologică, în cazul persoanei juridice;

c) și-a pierdut capacitatea de exercițiu.

(2) Renunțarea la certificatul de securitate se efectuează de titular în formă scrisă la adresa Agenției Naționale.

(3) Renunțarea la permisul de exercitare și certificatul de atestare se efectuează de titular în formă scrisă la adresa Agenției Naționale.

(4) Certificatul de atestare se retrage în cazul în care titularul:

a) nu a respectat prevederile legislației în vigoare din domeniul activităților nucleare și radiologice;

b) nu a implementat sistemul de control și de asigurare a calității în activitățile nucleare sau radiologice conform condițiilor stipulate în autorizația radiologică, în cazul persoanei responsabile de radioprotecție;

c) și-a pierdut capacitatea de exercițiu.

Articolul 25. Prelungirea, reperfectarea autorizației radiologice și a certificatului de securitate, eliberarea duplicatului autorizației radiologice și a certificatului de securitate

(1) Prelungirea autorizației radiologice și a certificatului de securitate se solicită cu 90 de zile înainte de expirare.

(2) Reproductarea autorizației radiologice se solicită de titular în caz de:

a) schimbare a denumirii, schimbare a sediului persoanei fizice sau juridice ori modificări în documentele de constituire sau în actele administrative referitoare la informațiile pe care s-a bazat eliberarea autorizației radiologice;

b) modificare a limitelor și a condițiilor specificate în autorizația radiologică;

c) modificări care ar putea afecta securitatea radiologică a surselor de radiații ionizante sau radioprotecția personalului expus, a populației sau a mediului.

(3) Reproductarea certificatului de securitate se solicită în caz de:

a) modificare a condițiilor specificate în certificatul de securitate;

b) reamplasare a instalațiilor cu surse de radiație ionizantă sau a surselor radioactive.

(4) Solicitarea reproductării se face prin expedierea la Agenția Națională a unui dosar de modificare, cu filele numerotate, care cuprinde:

a) cererea de modificare a autorizației radiologice sau a certificatului de securitate;

b) documentația necesară pentru susținerea modificărilor solicitate ce decurg din alin.(2) și (3).

(5) Reproductarea autorizației radiologice sau a certificatului de securitate se efectuează în termen de trei zile lucrătoare din momentul depunerii cererii și nu schimbă termenul lor de valabilitate anterior.

(6) În cazul pierderii, sustragerii sau deteriorării autorizației radiologice, a certificatului de securitate sau a permisului de exercitare, titularul solicită în scris un duplicat, care se eliberează de către Agenția Națională în termen de trei zile lucrătoare din data primirii solicitării. Termenul de valabilitate a duplicatului este similar termenului actului original.

Articolul 26. Activitățile nucleare și radiologice

exceptate de la regimul de autorizare

Activitățile nucleare și radiologice în care se utilizează materiale cu concentrație totală sau specifică redusă (de masă) a radionuclizilor (activități și activități specifice), generatori de radiații ionizante de tipul aprobat de Agenția Națională și orice tuburi catodice care întrunesc limitele și criteriile de exceptare prevăzute la anexa nr.1, astfel încât riscurile aferente acestor activități sînt minim acceptate, se exceptează de către Agenția Națională de la aplicarea regimului de autorizare prevăzut în prezenta lege. Acest fapt nu scutește persoana fizică sau juridică de obligația de a notifica Agenția Națională.

Articolul 27. Condițiile pentru autorizarea importului, exportului, reexportului și admiterii temporare sau exportului temporar de surse de radiații ionizante și materiale de interes nuclear

(1) Autorizarea importului, exportului, reexportului, admiterii temporare sau exportului temporar de

surse de radiații ionizante se efectuează în cazul în care solicitantul:

- a) deține certificat de conformitate pentru produs/installație, eliberat de un organism notificat și publicat în Jurnalul Oficial al Comunității Europene;
- b) demonstrează competența și probitatea persoanelor cu drept de control decizional asupra operațiilor pentru care solicită autorizație, în conformitate cu prezenta lege și cu alte acte normative în vigoare;
- c) se angajează, în caz de import al surselor radioactive, să asigure, după expirarea termenului de utilizare, returnarea lor către producător și respectarea prevederilor legislației în vigoare din domeniul radioprotecției și al securității nucleare și radiologice, al protecției fizice a materialelor radioactive, precum și respectarea tratatelor internaționale în domeniul energiei atomice la care Republica Moldova este parte, să livreze produse și informații numai către beneficiari autorizați în acest scop și să comunice Agenției Naționale intrarea în țară a produselor respective, adresa și alte date de contact ale destinatarului;
- d) stabilește măsurile necesare radioprotecției, securității nucleare și radiologice și protecției fizice în timpul transportării de materiale nucleare sau radioactive, în scopul menținerii sub limitele admise a expunerii la radiații a personalului, a populației, a bunurilor și a mediului în timpul și ca urmare a operațiunilor auxiliare pe care le presupune transportarea acestor materiale;
- e) obține, în caz de export, de la partenerul său extern garanții din care să rezulte că acesta nu va folosi produsele și informațiile în scopuri care să prejudicieze obligațiile internaționale asumate de Republica Moldova sau securitatea națională și demonstrează că exportul îndeplinește prevederile prezentei legi și ale altor acte normative în vigoare din domeniul activităților nucleare și radiologice. Exportatorul raportează, în termen de cinci zile lucrătoare, Agenției Naționale despre ieșirea din țară a produselor respective și a informațiilor pertinente pentru proliferarea armelor nucleare.

(2) Autorizarea importului, exportului, admiterii temporare sau exportului temporar al materialelor de interes nuclear din categoria mărfurilor strategice se efectuează de Comisia interdepartamentală de control asupra exportului, reexportului, importului și tranzitului de mărfuri strategice conform actelor normative în vigoare.

Articolul 28. Informarea beneficiarilor de servicii

(1) Titularul autorizației radiologice, al certificatului de securitate, al permisului de exercitare este obligat să afișeze copiile de pe aceste acte la loc vizibil pentru a asigura informarea veridică a beneficiarilor de servicii. De asemenea, se va afișa la loc vizibil beneficiarilor copiile de pe deciziile Agenției Naționale privind suspendarea sau retragerea autorizației radiologice, privind retragerea certificatului de securitate sau a permisului de exercitare.

(2) Nerespectarea prevederilor alin. (1) conduce la aplicarea de către Agenția Națională a sancțiunilor contravenționale față de conducătorul organizației.

Capitolul V CONTROLUL ȘI SUPRAVEGHEREA DE STAT ASUPRA ACTIVITĂȚILOR NUCLEARE ȘI RADIOLOGICE

Articolul 29. Condițiile de exercitare a controlului și a supravegherii de stat asupra activităților nucleare și radiologice.

Drepturile și responsabilitățile inspectorilor de stat

(1) Controlul și supravegherea de stat asupra activităților nucleare și radiologice se exercită pentru protecția personalului, populației, bunurilor și mediului împotriva impactului negativ al radiațiilor ionizante și pentru ținerea evidenței la nivel de stat în bazele de date nucleare și radiologice a surselor de radiații ionizante, a materialului nuclear, a deșeurilor radioactive, a persoanelor fizice și juridice autorizate, a dozelor individuale etc.

(2¹) Controlul de stat al persoanelor care practică activitate de întreprinzător se planifică, se efectuează și se înregistrează în conformitate cu prevederile Legii nr. 131 din 8 iunie 2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător.

(2) Controlul și supravegherea de stat asupra respectării prevederilor actelor normative se exercită planificat, inopinat și repetat de către inspectorii de stat ai Agenției Naționale, separat sau în comun cu reprezentanții unor alte autorități de control, în limitele și în conformitate cu competențele stabilite de prezenta lege și de legislația privind controlul de stat.

(3) Directorul Agenției Naționale este din oficiu inspector principal de stat în domeniul activităților nucleare și radiologice, iar directorul adjunct este din oficiu adjunctul inspectorului principal de stat.

(4) Pentru asigurarea accesului în sediul persoanelor fizice și juridice care desfășoară sau care intenționează să desfășoare activități nucleare și radiologice, inspectorii de stat dețin legitimații de un model unic, aprobat de inspectorul principal de stat.

(5) Se interzice orice amestec în activitatea inspectorilor de stat care ar putea afecta securitatea activităților nucleare și radiologice.

(6) Controlul se efectuează în incinta în care persoana fizică sau juridică desfășoară activitățile supuse regimului de autorizare sau în orice alt loc care ar putea avea legătură cu aceste activități, în condițiile respectării legii, în oricare dintre următoarele situații:

- a) în perioada de valabilitate a autorizației radiologice (control planificat sau repetat);
- b) în baza notificării și/sau solicitării persoanei fizice sau juridice (control planificat sau repetat);
- c) în cazul în care, în urma unor informații, s-ar putea presupune desfășurarea neautorizată a activităților prevăzute la art. 3 (control inopinat), în limita prevederilor Legii nr. 131 din 8 iunie 2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător, dacă persoana fizică sau juridică controlată desfășoară activitate de întreprinzător.

(7) În cazul depistării, în urma unui control, a încălcării cerințelor de securitate nucleară sau radiologică și de protecție fizică a materialelor nucleare sau radioactive, Agenția Națională dispune suspendarea activității și indisponibilizarea, prin sigilare, a instalațiilor nucleare sau radiologice, a materialelor nucleare și radioactive, a materialelor de interes nuclear, a altor materiale, dispozitive, echipamente și informații pertinente pentru proliferarea armelor nucleare sau a altor dispozitive nucleare explozive care prezintă pericol în exploatare ori în deținere. Dispunerea suspendării activității și a indisponibilizării la persoanele care practică activitate de întreprinzător se efectuează cu respectarea limitelor stabilite la art. 51 din Legea nr. 131 din 8 iunie 2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător.

(8) Exercițarea atribuțiilor de serviciu ale inspectorilor de stat se va realiza în baza delegației de control și a legitimației.

(9) Inspectorul principal de stat, iar în lipsa lui, adjunctul, are următoarele atribuții:

- a) de a sista activitățile nucleare sau radiologice neautorizate;
- b) de a emite decizii privind suspendarea sau retragerea autorizației radiologice, privind retragerea certificatului de securitate sau a permisului de exercitare, în cazul încălcării de către titular a prevederilor legislației în vigoare, precum și a limitelor și condițiilor de autorizare;
- c) de a înainta procesele-verbale cu privire la contravenții, întocmite de către inspectorii de stat, organelor competente pentru examinarea și aplicarea sancțiunilor de rigoare;
- d) de a sesiza organul de urmărire penală în cazul depistării unor încălcări ce pot constitui infracțiuni prevăzute de Codul penal.

(10) Inspectorii de stat sînt responsabili de:

- a) respectarea legilor și altor acte normative în vigoare, a drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor fizice și juridice supuse controlului și supravegherii de stat;
- b) îndeplinirea competentă, imparțială și responsabilă a obligațiilor ce le revin;
- c) informarea operativă a conducerii Agenției Naționale și altor organe competente despre încălcările depistate ce pot conduce la iradierea nejustificată a personalului, a populației și a mediului;
- d) respectarea secretului de stat și a secretului comercial, a confidențialității altor informații obținute în procesul activității lor;
- e) veridicitatea informațiilor incluse în actele de control, legalitatea concluziilor și a sancțiunilor propuse spre aplicare;

f) acționarea adecvată și promptă în situații de urgență în timpul efectuării controlului și a supravegherii de stat.

Articolul 30. Efectuarea controlului și supravegherii de stat

(1) Controlul și supravegherea de stat se efectuează conform prevederilor legislației în vigoare și planurilor anuale aprobate de inspectorul principal de stat. Prioritățile, frecvența controlului și a supravegherii de stat sînt determinate de riscul nuclear și radiologic pe care îl pot reprezenta activitățile și instalațiile respective, în conformitate cu prevederile legislației în vigoare și cu recomandările internaționale.

(2) În cazul depistării de încălcări care nu prezintă pericol grav pentru viața și sănătatea persoanelor, pentru mediu (care produc o iradiere mai mică de 1,0 microsievert pe oră la o distanță de 0,1 metri de la sursă sau de la suprafața instalației radiologice) și care pot fi lichidate în timpul controlului, inspectorul de stat va da indicații cu privire la lichidarea lor, va verifica lichidarea lor și, în caz pozitiv, nu le va reflecta în actele de control.

(3) În cazul depistării de încălcări ale cerințelor de securitate nucleară și radiologică și de protecție fizică a materialelor nucleare sau radioactive (cu excepția celor care cad sub incidența alin. (2)), inspectorul de stat va înainta inspectorului principal de stat propuneri de suspendare sau de retragere a autorizației radiologice, de retragere a certificatului de securitate sau a permisului de exercitare, cu sigilarea utilajului sau a încăperilor a căror utilizare poate dăuna sănătatea persoanelor sau mediul.

(4) Dacă în cadrul controlului și al supravegherii de stat vor fi depistate încălcări ce constituie contravenții, inspectorul de stat va întocmi un proces-verbal cu privire la contravenție, conform procedurii prevăzute de Codul contravențional, și îl va anexa la actul de control.

(5) Dacă în cadrul controlului și al supravegherii de stat vor fi depistate încălcări ce pot constitui infracțiuni prevăzute de Codul penal, Agenția Națională va sesiza organele de urmărire penală competente în investigarea unor astfel de cazuri.

Articolul 31. Perfectarea rezultatelor controlului

Rezultatele controlului și ale supravegherii de stat (cu excepția celor care cad sub incidența art. 30 alin. (2)) se consemnează în actul de control conform legislației privind controlul de stat.

Capitolul VI GARANȚIILE NUCLEARE

Articolul 32. Angajamentele utilizării pașnice

(1) Materialele nucleare și radioactive sînt utilizate în Republica Moldova exclusiv în scopuri pașnice și în conformitate cu obligațiile ce reies din tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte. Lista materialelor, dispozitivelor, echipamentelor și informațiilor pertinente pentru proliferarea armelor nucleare și a altor dispozitive nucleare explozive este prezentată la anexa nr. 2.

(2) În Republica Moldova sînt interzise:

a) cercetarea, experimentarea, dezvoltarea, fabricarea, importul, exportul, admiterea temporară sau exportul temporar, tranzitul, deținerea, distribuirea, realizarea, repararea, punerea în funcțiune, manipularea, închirierea, plasarea, detonarea armei nucleare, a oricărui dispozitiv nuclear exploziv sau dispozitiv exploziv cu material radioactiv;

b) importul, exportul, reexportul, tranzitul, admiterea temporară sau exportul temporar al a combustibilului nuclear, inclusiv ars;

c) importul, exportul, reexportul, tranzitul, admiterea temporară sau exportul temporar al a materialului nuclear fără autorizația Agenției Naționale și a autorităților publice abilitate.

Articolul 33. Regimul de garanții nucleare

(1) În cadrul implementării prevederilor Tratatului cu privire la neproliferarea armelor nucleare și ale Acordului dintre Republica Moldova și AIEA cu privire la aplicarea garanțiilor în raport cu Tratatul privind neproliferarea armelor nucleare și a Protocolului la acest acord (denumit în continuare Acord), Agenția Națională:

- a) coordonează la nivel național implementarea garanțiilor nucleare, altor acțiuni, în special a celor ce țin de autorizare, control și supraveghere, precum și sancționare a acțiunilor relevante aplicării garanțiilor;
- b) acordă asistență pentru facilitarea accesului inspectorilor AIEA pe teritoriul Republicii Moldova în vederea efectuării verificărilor necesare;
- c) supraveghează implementarea de către persoanele fizice și juridice autorizate a sistemului de evidență și control al materialelor nucleare și radioactive, al materialelor de interes nuclear și al măsurilor de protecție fizică a lor;
- d) colectează informațiile necesare pentru aplicarea garanțiilor;
- e) întocmește și actualizează lista detaliată a materialelor, dispozitivelor, echipamentelor și informațiilor pertinente pentru proliferarea armelor nucleare și altor dispozitive nucleare explozive și o prezintă Guvernului spre aprobare.

(2) Autoritățile publice, persoanele fizice și juridice au obligația de a coopera cu reprezentanții AIEA în aplicarea măsurilor privind garanțiile, inclusiv:

- a) de a prezenta informațiile relevante aplicării prevederilor Acordului;
- b) de a asigura accesul în locațiile ce cad sub incidența Acordului;
- c) de a acorda suport necesar inspectorilor Agenției Naționale și celor din cadrul AIEA în efectuarea controalelor;
- d) de a permite inspectorilor Agenției Naționale și AIEA efectuarea măsurărilor necesare, conform Acordului.

(3) Agenția Națională este responsabilă de aprobarea sau respingerea motivată a inspectorilor propuși de AIEA.

(4) Activitățile de cercetare și dezvoltare relevante ciclului combustibilului nuclear care cad sub incidența Acordului pot fi începute doar cu notificarea și obținerea autorizației prealabile a Agenției Naționale.

Articolul 34. Controlul de stat al materialelor nucleare

Agenția Națională asigură implementarea măsurilor de garanții privind materialele nucleare prin:

- a) instituirea unui sistem de control și evidență a materialului nuclear din țară;
- b) implementarea procedurilor de inventariere și de raportare a cantităților de material nuclear;
- c) implementarea procedurilor de autorizare și de monitorizare a mișcării materialului nuclear;
- d) implementarea procedurilor de raportare către AIEA a cantităților de material nuclear;
- e) menținerea, actualizarea anuală a registrului național de materiale nucleare (pe suport electronic sau pe hârtie).

Capitolul VII SECURITATEA FIZICĂ A OBIECTIVELOR NUCLEARE ȘI RADIOLOGICE. TRAFICUL ILICIT CU MATERIALE NUCLEARE ȘI RADIOACTIVE

Articolul 35. Reglementarea securității fizice a obiectivelor nucleare și radiologice și a protecției fizice a materialelor nucleare și radioactive

Agenția Națională elaborează și propune spre adoptare Guvernului cerințe privind securitatea fizică a obiectivelor nucleare și radiologice și protecția fizică a materialelor nucleare și radioactive prin:

- a) asigurarea categorizării obiectivelor nucleare, a materialelor nucleare și radioactive în baza evaluării vulnerabilității, daunelor potențiale, consecințelor unor eventuale diversiuni, acte de sabotaj ori sustrageri;
- b) identificarea măsurilor de asigurare a securității fizice în funcție de categoria materialului sau obiectivului nuclear;
- c) instituirea evidenței și controlului de stat al materialelor nucleare și radioactive;
- d) îndeplinirea cerințelor, la nivel de condiții de autorizare, referitoare la securitatea fizică, inclusiv

cibernetică în calitate de componentă intrinsecă;

e) impunerea măsurilor de control și supraveghere de stat, de verificare a rezultatelor inventarierii;

f) impunerea măsurilor de constrângere conform prevederilor legii în caz de încălcare a legislației, precum și a limitelor și condițiilor de autorizare.

Articolul 36. Combaterea traficului ilicit cu materiale nucleare și radioactive

(1) În scopul prevenirii, detectării și reacției în caz de tentativă sau de trafic ilicit cu materiale nucleare și radioactive, Serviciul Vamal instituie și implementează un control de rigoare la frontiere.

(2) Persoana fizică sau juridică care a depistat un caz sau o tentativă de trafic ilicit cu material nuclear sau radioactiv informează Agenția Națională, în termen de 24 de ore din momentul depistării, despre acest fapt.

Articolul 37. Responsabilitatea persoanei autorizate pentru protecția fizică a materialului nuclear sau radioactiv

Titularul autorizației radiologice poartă responsabilitate deplină pentru protecția fizică a materialului nuclear sau radioactiv gestionat și pentru informarea în termenul stabilit la art. 36 a Agenției Naționale, a altor autorități abilitate despre cazul sau tentativa de sustragere a acestui material.

Capitolul VIII

REAȚIA ÎN CAZ DE INCIDENT SAU ACCIDENT NUCLEAR SAU RADIOLOGIC.

TRANSPORTUL MATERIALELOR RADIOACTIVE

Articolul 38. Informarea și reglementarea în caz de incident sau accident nuclear sau radiologic

(1) În caz de pierdere a controlului asupra materialului nuclear sau radioactiv, fapt care poate afecta țări, Agenția Națională asigură informarea, conform procedurilor stabilite între părți, a AIEA și a terțelor țări despre evenimentul respectiv, inclusiv despre cazurile de identificare a traficului ilicit cu materiale nucleare sau radioactive.

(2) Agenția Națională, în comun cu autoritățile publice centrale și de specialitate, asigură cadrul normativ, precum și demararea și efectuarea lucrărilor de depistare și de identificare a materialului nuclear sau radioactiv pierdut de sub control.

(3) Agenția Națională solicită, după caz, asistență tehnică internațională în soluționarea cazului respectiv, în conformitate cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

(4) Informarea autorităților abilitate despre incident sau accident se efectuează de persoana care prima a depistat cazul, conform schemei și procedurilor stabilite în reglementările aprobate de Guvern.

Articolul 39. Reacția

Persoana autorizată este obligată să dispună de:

a) planuri de reacție efectivă la nivel de amenințări de proiect prin interacțiunea unităților respective în caz de urgențe nucleare sau radiologice;

b) personal pregătit și antrenat pentru activități de reacție;

c) planuri proprii de intervenție în caz de incident sau accident nuclear sau radiologic;

d) un sistem propriu de asigurare și control al calității în menținerea securității nucleare sau radiologice și a securității fizice în cadrul activităților desfășurate;

e) un sistem de informare a Agenției Naționale în termenele stabilite de actele normative în vigoare despre incidentul sau accidentul nuclear sau radiologic care a avut loc și care a produs prejudicii persoanelor fizice sau juridice, pierderi economice și poluare radioactivă a mediului, precum și despre posibilitatea producerii incidentului sau accidentului nuclear sau radiologic.

Articolul 40. Transportul materialelor nucleare și radioactive

(1) Transportul materialelor nucleare și radioactive se efectuează exclusiv de către titularii de autorizație radiologică corespunzătoare.

(2) Fiecare transportare prin teritoriu a surselor radioactive sau a materialelor nucleare neexceptate de la regimul de autorizare necesită obținerea în modul stabilit a autorizației radiologice parțiale pentru transport.

Capitolul IX **POLITICA NAȚIONALĂ ȘI PRINCIPIILE** **ÎN MANAGEMENTUL DEȘEURILOR RADIOACTIVE**

Articolul 41. Politica națională a managementului deșeurilor radioactive

(1) În conformitate cu obligațiile asumate la nivel internațional de Republica Moldova ca stat membru al AIEA, Guvernul promovează politica de management al deșeurilor radioactive în conformitate cu următoarele principii:

- a) protejarea sănătății umane: deșeurile radioactive sînt gestionate astfel încît să se asigure un nivel acceptabil de protecție a sănătății umane;
 - b) protecția mediului: deșeurile radioactive sînt gestionate astfel încît să ofere un nivel acceptabil de protecție a mediului, inclusiv a resurselor naturale;
 - c) protecția dincolo de frontierele Republicii Moldova: deșeurile radioactive sînt gestionate astfel încît să fie luate în considerare efectele posibile asupra sănătății umane și a mediului dincolo de frontierele naționale;
 - d) protecția generațiilor viitoare: deșeurile radioactive sînt gestionate astfel încît impactul asupra sănătății generațiilor viitoare nu va fi mai mare decît nivelurile relevante ale impactului care sînt acceptabile astăzi;
 - e) povara pentru generațiile viitoare: deșeurile radioactive sînt gestionate astfel încît să nu impună o povară nejustificată asupra generațiilor viitoare;
 - f) cadrul juridic național: deșeurile radioactive sînt gestionate într-un cadru național juridic adecvat, inclusiv sînt stabilite clar responsabilitățile și atribuțiile pentru reglementarea independentă a acestor activități;
 - g) controlul generării deșeurilor radioactive: generarea de deșeuri radioactive va fi menținută la un nivel minim posibil;
 - h) securitatea nucleară și radiologică, securitatea fizică a obiectivelor cu deșeuri radioactive: securitatea nucleară și radiologică, securitatea fizică a instalațiilor de gestionare a deșeurilor radioactive se vor asigura într-un mod corespunzător în fiecare etapă a ciclului de viață al instalației.
- (2) Politica și principiile la nivel național ale managementului deșeurilor radioactive se vor realiza în strînsă legătură cu obiectivul de dezvoltare durabilă a țării, care satisface nevoile generației prezente fără a compromite capacitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile necesități.
- (3) În Republica Moldova deșeurile radioactive se vor gestiona în conformitate cu următoarele principii și poziții:
- a) poluatorul plătește: povara financiară pentru gestionarea deșeurilor radioactive va fi suportată de către generatorul de deșeuri radioactive;
 - b) transparență în aspectele legate de managementul deșeurilor radioactive: toate activitățile de gospodărire a deșeurilor radioactive se realizează în mod deschis și transparent, iar publicul are acces la informații cu privire la managementul deșeurilor radioactive, în cazul în care acesta nu aduce prejudicii securității fizice a obiectivului nuclear sau radiologic;
 - c) transparență decizională în baza cercetărilor științifice, evaluării de risc și optimizării resurselor: procesul de luare a deciziei se bazează pe informații și rezultate științifice argumentate, efectuate și prezentate de către instituțiile competente naționale și internaționale din domeniul dat;
 - d) precauție: în cazul în care există incertitudini cu privire la siguranța nucleară sau radiologică a unei activități legate de managementul deșeurilor radioactive, se adoptă o abordare conservatoare;

- e) interzicerea importului de deșeuri radioactive;
- f) cooperare internațională: Guvernul își asumă responsabilitatea față de alte țări pentru problemele globale și regionale conexe managementului deșeurilor radioactive. În activitatea dată se vor respecta principiile politicii naționale și cele ce reies din tratatele regionale și internaționale relevante la care Republica Moldova este parte;
- g) participare: în luarea deciziilor în domeniul managementului deșeurilor radioactive se vor lua în considerare interesele și preocupările tuturor părților afectate sau interesate;
- h) educația populației: Guvernul va crea condiții și posibilități de educație și de cultivare a toleranței față de activitățile legate de managementul în condiții de siguranță al deșeurilor radioactive.

Articolul 42. Cerințele tehnice în domeniul managementului deșeurilor radioactive

Cerințele tehnice pentru managementul în siguranță al deșeurilor radioactive, categorizarea deșeurilor radioactive sînt elaborate și promovate de Agenția Națională și aprobate de Guvern.

Articolul 43. Responsabilitatea în domeniu

Responsabilitatea pentru managementul deșeurilor radioactive o poartă generatorul deșeurilor, iar după predarea lor instituției specializate – titularul de autorizație radiologică pentru gospodărirea deșeurilor radioactive, conform legislației în vigoare.

Articolul 44. Planul de dispunere a deșeurilor radioactive

Titularul de autorizație radiologică pentru gospodărirea deșeurilor radioactive este obligat să dețină un plan de dispunere a deșeurilor radioactive, de instituire a controlului activ și pasiv după dispunerea finală și după închiderea definitivă a depozitului.

Articolul 45. Responsabilitatea titularului de autorizație

Titularul de autorizație radiologică pentru gospodărirea deșeurilor radioactive este responsabil de:

- a) siguranța nucleară și radiologică, precum și de securitatea fizică a obiectivului;
- b) categorizarea in situ a deșeurilor radioactive;
- c) sortarea, prelucrarea, condiționarea și stocarea deșeurilor radioactive conform cerințelor stabilite de lege;
- d) elaborarea și gestionarea registrului (bazei de date) al deșeurilor radioactive stocate;
- e) elaborarea și prezentarea pînă la 30 decembrie Agenției Naționale a raportului anual privind managementul deșeurilor radioactive;
- f) monitorizarea radiologică continuă a teritoriului adiacent privind conținutul radionuclizilor în aer, sol, apele freactice, cu prezentarea datelor Agenției Naționale și autorităților abilitate;
- g) informarea în termen de 24 de ore, pe suport de hîrtie sau în format electronic, a Agenției Naționale despre recepționarea deșeurilor radioactive, a surselor radioactive sau a materialelor nucleare neutilizabile, cu caracterizarea lor exhaustivă conform unei fișe aprobate de Agenția Națională.

Capitolul X

DREPTURILE, OBLIGAȚIILE ȘI RĂSPUNDEREA

PERSOANELOR FIZICE ȘI JURIDICE

Articolul 46. Drepturile persoanelor fizice

În domeniul activităților nucleare și radiologice, persoanele fizice aflate pe teritoriul Republicii Moldova au dreptul:

- a) la condiții inofensive de muncă și de trai într-un mediu favorabil;
- b) la informare veridică, operativă și competentă despre situația nucleară sau radiologică;
- c) la protecție socială (compensare materială) și la reabilitare medicală gratuită în caz de suprainradiație accidentală cu radiații ionizante cu prejudicii pentru sănătate.

Articolul 47. Drepturile persoanelor fizice și juridice autorizate

Persoanele fizice și persoanele juridice autorizate cărora li s-au aplicat măsuri de constrîngere au

dreptul la contestare conform Legii nr.131/2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător și la compensații conform legislației în vigoare.

Articolul 48. Obligațiile persoanelor fizice

În domeniul activităților nucleare și radiologice, persoanele fizice aflate pe teritoriul Republicii Moldova sînt obligate să ia măsurile de precauție stabilite de standardele, normele și regulile de radioprotecție, securitate nucleară și radiologică și securitate fizică a obiectivelor nucleare și radiologice.

Articolul 49. Obligațiile persoanelor fizice și juridice autorizate

(1) Persoanele fizice și persoanele juridice autorizate sînt obligate să asigure:

- a) securitatea nucleară și radiologică, protecția împotriva radiațiilor ionizante, protecția fizică a materialelor nucleare și radioactive;
- b) evidența strictă a materialelor nucleare și radioactive, a tuturor surselor de radiații ionizante utilizate sau produse în activitatea proprie;
- c) respectarea tuturor limitelor și condițiilor stabilite în autorizația radiologică și raportarea către Agenția Națională a oricărei abateri de la limitele și condițiile incluse în autorizație;
- d) practicarea activităților pentru care au fost autorizate;
- e) elaborarea propriului sistem de cerințe, regulamente și instrucțiuni care să asigure desfășurarea activităților autorizate fără riscuri de orice natură.

(2) Persoana autorizată care desfășoară activități nucleare și radiologice și care generează sau a generat deșeuri radioactive este obligată:

- a) să fie responsabilă de gospodărirea adecvată a deșeurilor radioactive generate de activitatea proprie;
- b) să suporte cheltuielile aferente colectării, manipulării, transportării, tratării, dezafectării, condiționării și depozitării temporare sau definitive a deșeurilor, în care scop va crea un fond propriu de mijloace financiare pentru gospodărirea deșeurilor radioactive, al cărui quantum va acoperi cheltuielile necesare. Fondul va fi destinat numai acestor scopuri;
- c) să elaboreze un program propriu de dezafectare și să îl prezinte Agenției Naționale spre avizare;
- d) să prevadă posibilitatea transmiterii surselor radioactive uzate și deșeurilor radioactive către furnizor sau utilizator.

(3) Expirarea valabilității, suspendarea sau retragerea autorizației radiologice nu exonerează titularul ei sau pe cel care a preluat titlul de proprietate asupra materialelor, obiectivelor și instalațiilor ori utilajelor nucleare sau radiologice de obligațiile prevăzute în prezenta lege sau de cele care decurg din condițiile prevăzute în autorizația radiologică.

(4) Pe durata controlului, persoanele fizice și juridice autorizate supuse controlului au obligația să ia toate măsurile necesare pentru a permite exercitarea acestuia în condiții bune.

(5) În caz de nesupunere controlului sau oricărei dispoziții legale a Agenției Naționale, aceasta poate cere intervenția autorităților competente de menținere a ordinii publice, în conformitate cu legislația în vigoare.

Articolul 50. Răspunderea

(1) Încălcarea prevederilor actelor normative ce reglementează desfășurarea activităților nucleare și radiologice atrage răspundere disciplinară, civilă, contravențională sau penală, după caz.

(2) Deținătorul autorizației radiologice poartă toată răspunderea pentru încălcarea cerințelor de securitate nucleară și radiologică, de securitate fizică, precum și pentru încălcarea prezentei legi și a altor acte normative din domeniu.

(3) Desfășurarea neautorizată a activităților nucleare și radiologice, traficul ilicit cu materiale nucleare și radioactive, cu instalații ori utilaje nucleare sau radiologice, dispozitive nucleare explozive sau cu componente ale acestora, ceea ce poate provoca daune populației sau mediului, atrag sistarea activității, sechestrul, aplicarea unor alte măsuri prevăzute de lege.

(4) Păstrarea surselor de radiații ionizante sechestrate se face din contul persoanei fizice sau juridice autorizate, într-un loc sigur, sub sigiliul Agenției Naționale, cu respectarea cerințelor ce țin de securitatea nucleară și radiologică și de securitatea fizică, astfel încît să nu se pună în pericol

viața și sănătatea populației, să nu se cauzeze contaminarea radioactivă a bunurilor sau a mediului, să nu fie facilitat traficul ilicit, pînă la dispunerea de măsuri legale.

(5) Răspunderea pentru daunele provocate în timpul ori în urma incidentelor sau accidentelor nucleare sau radiologice care au avut ca urmare decesul, vătămarea integrității corporale ori a sănătății unei sau mai multor persoane, distrugerea, degradarea sau imposibilitatea temporară de folosire a vreunui bun revine în întregime titularului de autorizație radiologică, în condițiile prevăzute de Codul civil sau de Codul penal.

(6) Răspunderea pentru daunele provocate persoanelor aflate pe teritoriul Republicii Moldova în urma tranzitării de material nuclear, în urma incidentelor sau accidentelor nucleare sau radiologice produse în afară teritoriului Republicii Moldova va fi aplicată în temeiul Convenției privind răspunderea civilă pentru daune nucleare din 21 mai 1963, la care Republica Moldova este parte.

Capitolul XI DISPOZIȚII FINALE

Articolul 51

(1) La data intrării în vigoare a prezentei legi, se abrogă Legea nr. 111-XVI din 11 mai 2006 privind desfășurarea în siguranță a activităților nucleare și radiologice (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr. 98-101, art. 451), cu modificările și completările ulterioare.

(2) Guvernul, în termen de 9 luni:

- a) va înainta Parlamentului propuneri privind aducerea legislației în vigoare în conformitate cu prezenta lege;
- b) va aduce actele sale normative în conformitate cu prezenta lege.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI Marian LUPU

Chișinău, 8 iunie 2012. Nr. 132.

[anexa nr.1](#)

[anexa nr.2](#)

[anexa nr. 3-5](#)